

Varkenshouderij Dorvar BV te Dreumel

**Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en
de aanvulling daarop**

9 september 2008 / rapportnummer 1838-73

1. OORDEEL OVER HET MER

De initiatiefnemer, Dorvar bv, is voornemens haar varkenshouderij aan de Zijvond 2a te Dreumel uit te breiden. Na de uitbreiding kent het bedrijf 4.138 zeugen, 14 beren en 1222 opfokzeugen/vleesvarkens. Ten behoeve van deze uitbreiding zullen bestaande stallen worden verlengd en zal een extra etage-stal worden gerealiseerd. Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Maas en Waal, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

Aanvankelijk constateerde de Commissie bij toetsing van het MER aan de vastgestelde richtlijnen en de wettelijke inhoudseisen enkele essentiële tekortkomingen. Deze hadden betrekking op

- de uitwerking van luchtkwaliteit,
- de uitwerking van ammoniak, en
- de verzorging van het kaartmateriaal.

Deze essentiële tekortkomingen zijn in een memo van de Commissie aan het bevoegd gezag, d.d. 22 april 2008, nader toegelicht. In dit memo is ook melding gemaakt van enkele omissies in het MER die geen betrekking hadden op essentiële tekortkomingen, maar naar haar mening wel van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming. De initiatiefnemer heeft op 11 juni 2008 een aanvulling op het MER ingediend. In de aanvulling zijn bovenstaande tekortkomingen en omissies behandeld.

De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling **alle essentiële informatie aanwezig** is om het milieubelang een voldoende rol te kunnen laten spelen in de besluitvorming. Uit het MER en de aanvulling blijkt onder meer dat:

- de ammoniakemissie afneemt, maar desondanks de ammoniakdepositie op het kwetsbare gebied 'De Meren' en Natura 2000-gebied "De uiterwaarden Waal" toeneemt. Gezien de grote afstand tot het Natura 2000-gebied kan de Commissie voorstellen dat de effecten op dat gebied van beperkte omvang zijn. Dit wil echter niet zeggen dat de effecten als niet significant kunnen worden aangemerkt;
- de geuremissie toeneemt, maar dat de geurbelasting op de nabijgelegen geurgevoelige objecten afneemt;
- de fijn stofconcentraties afnemen en voldoen aan de vigerende regelgeving.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de niet essentiële omissies in het MER. In beide hoofdstukken doet de Commissie aanbevelingen voor de verdere besluitvorming.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Berekening luchtkwaliteit

MER

In het MER werd voor fijn stof gerekend met een reductiepercentage van 90% voor enkelvoudige luchtwassing. Volgens de nu bekende praktijkgegevens kennen luchtwassers een reductiepercentage van maximaal 60%¹ voor enkelvoudige luchtwassers. Door alleen te rekenen met een reductiepercentage van 90% werd in het MER een te positieve voorstelling van zaken gegeven.

Bij het onderzoek naar luchtkwaliteit werd verder gesuggereerd dat bij het lossen van voer geen sprake is van een stofemissie. In reactie op deze suggestie constateerde de Commissie dat het lossen van voer wel degelijk zorgt voor een fijn stofemissie. Van deze activiteit is ook een emissie vast te stellen en mee te nemen in de berekeningen.

De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER een nieuwe berekening voor de luchtkwaliteit uit te voeren waarbij gerekend wordt met de door het ministerie van VROM gepubliceerde emissiefactoren en met de emissie van het lossen van voer.

Aanvulling

In de aanvulling op het MER heeft de initiatiefnemer het reductiepercentage aangepast aan de nieuwste inzichten en de emissie van het lossen van voer meegenomen.

- De Commissie concludeert dat het luchtonderzoek in de aanvulling de effecten voor de luchtkwaliteit afdoende in kaart brengt en dat voldaan wordt aan de vigerende wetgeving.

2.2 Ammoniak

MER

De Commissie kon zich niet vinden in de conclusies in het MER ten aanzien van de ammoniakemissie en -depositie. Uit het MER werd duidelijk dat de kritische depositie door de achtergronddepositie ruim wordt overschreden. Daarnaast werd geconstateerd dat de bijdrage van de inrichting aan de depositie op de Natura 2000- en zeer kwetsbare gebieden toeneemt. In het MER werd vervolgens de conclusie getrokken dat de plannen geen significante effecten zouden hebben. Die conclusie werd in het MER niet verder onderbouwd en werd met de constatering dat het bereiken van de beoogde natuurdoelen door de toename mogelijk lastiger zou worden, zelfs tegengesproken.

¹ Gebruik hierbij de recent gepubliceerde emissiefactoren door VROM 'Emissiefactoren fijn stof voor veehouderij'.

Verder constateerde de Commissie dat op basis van het 'Toetsingskader ammoniak en Natura 2000' de depositiewaarde bij alle alternatieven onder de drempelwaarde bleven, maar dat het volgen van het toetsingskader juridische risico's met zich mee zou kunnen brengen. De Commissie adviseerde de komende juridische ontwikkelingen met betrekking tot het toetsingskader zorgvuldig te volgen.

Bij de uitwerking van ammoniak worden voor de achtergronddepositie van ammoniak RIVM-gegevens van 2001 gehanteerd. Er zijn echter veel recentere gegevens die duidelijk maken dat de achtergronddepositie niet 1.806 mol/ha/jaar is, maar 2.530 mol/ha/jaar.²

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER de conclusies ten aanzien van ammoniak aan te passen of, bij handhaving, nader te onderbouwen. Tevens adviseerde de Commissie om voor de achtergronddepositie uit te gaan van recente informatie.

Aanvulling

De Commissie merkt op dat bovenstaande punten voor een groot deel zijn verwerkt in de aanvulling. De aanvulling kent echter nog steeds geen onderbouwing van de constatering dat het gedeelte van het Natura 2000-gebied "Uiterwaarden Waal" dat wel voor verzuring gevoelig is, geen significante gevolgen ondervindt.³ Gezien de afstand tot het gebied (ruim 10 kilometer), kan de Commissie voorstellen dat de effecten van beperkte omvang zijn. Dit wil echter niet zeggen dat effecten als niet significant kunnen worden aangemerkt.

Tot een afstand van 10 km van het voornemen geeft het model Agro Stacks een goed beeld van de mogelijke milieugevolgen door depositie van verzurende en vermestende stoffen. Indien op de 10 km-grens nog sprake is van depositie van verzurende en vermestende stoffen door het voornemen, is niet uitgesloten dat ook daarbuiten sprake is van toename van depositie⁴. Bij toename boven de kritische depositiewaarden van de habitattypen waarvoor het betreffende Natura 2000-gebied is aangewezen, kunnen significant negatieve gevolgen niet worden uitgesloten."

- De Commissie wijst erop dat op dit moment de vigerende Natuurbeschermingswet kaderstellend is. Dat betekent dat van iedere toename van depositie op voor verzuring te beschermen gebieden moet worden vastgesteld dat deze geen significante effecten veroorzaakt. De Commissie adviseert ontwikkelingen in het beleid aangaande ammoniakuitstoot en Natura 2000-wetgeving nauwlettend te volgen en te betrekken bij de vergunningverlening.

² Het betreft de achtergronddeposities zoals die zijn vastgesteld voor 2006.

³ Dezelfde conclusie wordt getrokken voor het dichtstbijzijnde Wav-gebied "Achter den Haag".

⁴ De afstand waarover de stikstoffractie van een activiteit door de lucht wordt vervoerd voordat alles is neergeslagen, kan vele tientallen, zelfs honderden kilometers bedragen (zie Alterra rapport nr. 1698, Effecten van ammoniak op de Nederlandse natuur, p. 26). Hierbij treedt uiteraard wel een forse verdunning op.

2.3 Kaartmateriaal

MER

Het kaartmateriaal in het MER was summier en op sommige plaatsen onduidelijk. Zoals al in de richtlijnen vermeld is kaartmateriaal een belangrijk onderdeel van het MER. Kaarten, tekeningen, plattegronden e.d. helpen de effecten verduidelijken en maken het voor omwonenden beter mogelijk de effecten te relateren aan hun leefomgeving.

De Commissie heeft geadviseerd om het kaartmateriaal in het MER uit te breiden en te verduidelijken.

Aanvulling

In de aanvulling is het kaartmateriaal aanmerkelijk verbeterd en alhoewel niet alle informatie op kaartmateriaal te vinden is⁵, acht de Commissie de omvang en de aard van het kaartmateriaal afdoende.

- De Commissie concludeert dat met de aanvulling het kaartmateriaal voldoende uitgebreid en duidelijk is.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op essentiële tekortkomingen.

3.1 Geurhinder

MER

De berekening van de geurbelasting van het voorkeursalternatief in het MER was uitgevoerd conform de richtlijnen. Echter de invoergegevens, de tabellen met rekenresultaten en de grafische weergave van de resultaten van de referentiesituatie, het MMA en alternatief 1 ontbraken. Hierdoor was het niet mogelijk om de effecten voor het MMA en alternatief 1 te controleren. Daarnaast kon de Commissie op de tekeningen niet herleiden op welke hoogten emissiepunten waren gesitueerd. Ook de oppervlaktes en diameters van de emissiepunten waren niet terug te vinden.

De Commissie adviseerde om ten behoeve van de verdere besluitvorming de ontbrekende gegevens van de geurberekeningen op te nemen.

Aanvulling

In de aanvulling vermeldt initiatiefnemer de toegepaste invoergegevens en emissieparameters.

- De Commissie concludeert dat het geuronderzoek afdoende in kaart is gebracht.

⁵ Ook bij de aanvulling blijkt het niet mogelijk het bosgebied 'Achter Den Haag' terug te vinden op het kaartmateriaal. Daarnaast zijn de twee nieuwvestigingen waarover in de tekst gesproken wordt op het kaartmateriaal moeilijk te vinden.

3.2 Weergegeven wetgeving

MER

Op een aantal punten gaf het MER niet het juiste of het volledige wettelijke kader. De meest in het oog springende voorbeelden waren:

- Het Besluit luchtkwaliteit 2005 werd nog genoemd, terwijl sinds 15 november 2007 de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) van kracht is.
- De beschrijving van de werking van de Wav klopte niet. Het MER sprak nog van de beoordeling van een belangrijke toename van de verontreiniging, maar dit was een onderdeel van de oude Wav, niet van de vigerende Wav.
- MINAS werd genoemd terwijl dat al enige jaren niet meer bestaat.
- De laatste wijzigingen in het Besluit huisvesting werden niet genoemd.

De Commissie constateerde dat de onjuistheden storend waren, maar niet leiden tot essentiële tekortkomingen in het MER, omdat ze geen directe invloed hebben op de wijze waarop de effecten dienen te worden bepaald en beoordeeld.

De Commissie adviseerde ten behoeve van de verdere besluitvorming om alle voor dit initiatief relevante wetgeving na te lopen en waar nodig te actualiseren.

Aanvulling

Bovenstaande omissies zijn in de aanvulling gecorrigeerd.

Ten aanzien van de Wav wil de Commissie nog toevoegen dat deze wet ook verplicht tot een beoordeling of, met het oog op de omgeving, toepassing van BBT volstaat.

- De Commissie concludeert dat het MER en de aanvulling afdoende het juiste wettelijke kader beschrijven.

3.3 Veewetziekten

MER

Het MER gaf aan dat vervoersverboden door de ruime opzet van het bedrijf niet snel zouden zorgen voor problemen. De Commissie vroeg zich af of dit klopt aangezien het bedrijf geen biggenplaatsen kent en de kraamhokken over het algemeen, in verband met (bijna) werpende zeugen, direct leeggemaakt moeten worden. Het initiatief heeft weinig ruimte in haar stallen. Omdat het bedrijf haar biggen exporteert kan het bedrijf een belangrijk slachtoffer zijn van een vervoers- en/of exportverbod⁶. Daarom adviseerde de Commissie om dit punt nader uit te werken in een aanvulling op het MER.

De Commissie adviseerde ten behoeve van de verdere besluitvorming een realistisch beeld te schetsen van de opvang van dieren en de eventuele omvangbeperkende maatregelen ten tijde van een vervoersverbod.

⁶ Een exportverbod wordt in de regel eerder afgekondigd dan een algeheel vervoersverbod. Meestal is een vervoersverbod regionaal, afhankelijk waar de brandhaarden liggen. Nederland is voor wat de Veewetziekten aangaat verdeeld in een aantal compartimenten dat, afhankelijk van de ernst, afzonderlijke maatregelen kennen. Een exportverbod is één van de eerste maatregelen die wordt afgekondigd.

Aanvulling

In de aanvulling is nauwelijks nadere uitwerking gegeven aan de maatregelen die kunnen worden genomen bij een vervoers- en/of exportverbod. De initiatiefnemer volstaat met de constatering dat het bedrijf een ruime opzet kent en daardoor bij een vervoers- en/of exportverbod extra biggen kan huisvesten.

Deze insteek brengt op zijn minst twee welzijnsaspecten met zich mee. De spleetbreedtes van de roosters bij de guste en dragende zeugen zijn zo breed, dat veel gespeende biggen daar kunnen verongelukken. Voor de noodopvang van biggen, zoals voorzien in het MER en de aanvulling, zijn deze ruimtes ongeschikt. Daarnaast moeten de zeugen uit de box kunnen om naar het kraamhok te gaan. Mocht de tussenruimte in geval van calamiteiten helemaal vol zijn dan kunnen de zeugen niet goed bij de kraamhokken komen.

- De Commissie concludeert dat het bedrijf een zeer beperkte uitwerking kent ten aanzien van calamiteiten. Bovendien kent de geschetste uitwerking gevaren voor de welzijn van de varkens. De Commissie adviseert om ten behoeve van de verdere besluitvorming dit punt uitgebreider te laten uitwerken.

3.4 Geconditioneerde luchtinlaat

MER

Bij leemten in informatie op pagina 50 van het MER werd genoemd dat onduidelijk is in welke mate het conditioneren van de lucht een positieve bijdrage levert aan de te installeren capaciteit van de luchtwassers. De Commissie merkte hierbij op dat het beschreven systeem al enige jaren bekend is. Er is derhalve met de nodige zekerheid te zeggen hoe het systeem functioneert. In het geval adequate cijfers ontbreken voor de geconditioneerde luchtinlaat, dan moet in het MER met een 'worst case'-benadering gerekend worden. Dat wil zeggen dat de volle capaciteit voor de luchtwassers moet worden meegenomen.

De Commissie adviseerde ten behoeve van de verdere besluitvorming op de juiste wijze de conditionering van de lucht mee te nemen in de tekst en de berekeningen van het MER.

Aanvulling

In een aanvulling op het MER is een nieuw luchtonderzoek bijgevoegd waarin de aspecten rond geconditioneerde luchtinlaat mee zijn genomen. Tevens is de tekst bij 'Leemte in kennis' aangepast.

- De Commissie concludeert dat met de uitwerking in de aanvulling de geconditioneerde luchtinlaat afdoende is meegenomen in het MER.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Dorvar B.V.

Bevoegd gezag: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Maas en Waal

Besluit: vergunning op grond van de Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: uitbreiden van een varkenshouderij

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. De lijst met inspraakreacties en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: De Waalkanter d.d. 22 november 2006
aanvraag richtlijnenadvies: 10 november 2006
ter inzage legging startnotitie: 24 november tot en met 22 december 2006
richtlijnenadvies uitgebracht: 23 januari 2007
richtlijnen vastgesteld: 1 maart 2007

kennisgeving MER in: De Waalkanter d.d. 25 juli 2007
aanvraag toetsingsadvies: 18 juli 2007
ter inzage legging MER: 25 juli tot en met 5 september 2007

kennisgeving herzien MER in: De Waalkanter d.d. 21 maart 2008
aanvraag toetsingsadvies: 7 maart 2008
ter inzage legging MER: 21 juli tot en met 2 mei 2008
aanvulling MER: 11 juni 2008
toetsingsadvies en de aanvulling uitgebracht: 9 september 2008

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. R. Aagten

ing. H.J.M. Hendriks

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

drs. R.C.G. Warmenhoven (secretaris)

BIJLAGE 2: Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. H. Tiebos en A. Tiebos, Wamel
2. P. Vonk, Dreumel

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Varkenshouderij Dorvar BV te Dreumel en de aanvulling daarop

De initiatiefnemer, Dorvar bv, is voornemens haar varkenshouderij aan de Zijvond 2a te Dreumel uit te breiden. Ten behoeve van deze uitbreiding zullen bestaande stallen worden verlengd en zal een extra etagestal worden gerealiseerd. Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Maas en Waal, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2223-9